

Perspektiva ni v padcu standarda in ne v praznih trgovskih polnicah

Uredništvo Dogovorov je zaprosilo za pogovor Jožeta Smoleta, krajana KS Gradišče in predsednika mestne konference ZKS v Ljubljani. Pogovor je stekel o najbolj perečih vprašanih našega časa in o obeh, ki se kažejo ob prehodu iz starega v novo leto.

Na vprašanje, kako ocenjuje položaj v Ljubljani in še posebej v občini Center ob stabilizacijskih ukrepih zveznega izvršnega sveta, je Jože Smole dejal, da lahko delimo ukrepe v tri skupine in glede tega se tudi ravna razpoloženje občanov.

»V prvo skupino sodijo ukrepi, ki urejajo tisto, kar bi moralo biti že zdavnaj urejeno. Tu mislim na menjavo valut. Ta ukrep so Ljubljanci ugodno sprejeli, saj so vsi pošteni občani vedeli, da gre za anomalije, da se devize menjavajo in pretakajo pod roko. Nobena država na svetu ne dovoli kaj takega.«

Druga vrsta ukrepov spodbuja večji izvoz. Ugodno so jo sprejeli zlasti delavci v združenem delu, ob tem pa so jasno izrazili željo, naj ne bi ostalo le pri devalvaciji dinarja, ampak naj bi sprejeli sistemske rešitve, ki bi dohodkovno spodbujale delovne organizacije za izvoz.

V tretjo vrsto sodijo restriktivni ukrepi. Tiste, ki spodbujajo k varčevanju, so Ljubljanci sprejeli z razumevanjem. Določeni dvom izražajo ob omejitvah, kot so na primer bencinski boni. Zelo velika kritika pa je na polog za prehod čez mejo. »Velika večina Ljubljancov ocenjuje, da je to v nasprotju z načelom o odprtosti meje. Takšen ukrep je lahko le začasno, potrebne pa so sistemske rešitve,« je dejal Jože Smole.

Boljše delo in manj uvoženih surovin

Kakšna je pripravljenost delovnih ljudi in občanov, da bi prispevali k razreševanju sedanjega položaja?

»V Ljubljani in zlasti še v občini Center je malo zubarjev. Bistveno se je povečal izvoz na konvertibilni trg. V delovnih kolektivih si prizadevajo, da bi boljše delali, da bi uporabljali čimveč domačih surovin, da bi zmanjšali uvoz. To je odgovor na vprašanje. Delovni ljudje in občani so pripravljeni tvorno sodelovati in se tudi odpovedati marsičemu, s pogojem, da imajo pred seboj jasno perspektivo.«

»Perspektiva pa ni v padcu standarda in v praznih polnicah. To je le kratkotrajna, nujna faza na poti do večjih ugodnosti. Občani so strpni in ne zahtevajo luksuza. Ogorčeni pa so, če manjka osnovnih dobrin, kot so olje, meso, pralni praški in podobno. Normalno preskrbo moramo zagotoviti kljub vsem težavam.«

Pomen obrti za zaposlovanje mladih

Osnutek občinske resolucije za prihodnje leto predvideva samo 0,1-odstotno stopnjo porasta zaposlenosti.

»Nezaposlenost ima lahko za mladega človeka zelo težke posledice. Zaposlovanje mladih lahko rešimo predvsem s razvojem obrti in drugih terciarnih dejavnosti. Občina Center ima prav v tem veliko možnosti, saj moramo prav tu razviti terciarne dejavnosti tako v družbenem kot v zasebnem sektorju. Razen tega so tukaj tudi najugodnejši pogoji za dejavnosti, ki so predvsem organizacijske – kot so na primer inženiringi in po-

dobno. V razvitih državah je večina ljudi zaposlenih v terciarnih dejavnostih. Pri nas imamo celo spalna naselja, kjer ni nobenega servisa. Prošiti in moledovati moramo, če se nam kaj pokvari.«

Kaj bi dosegli z večjim razmahom terciarnih dejavnosti?

»Ne bi bilo več monopola. Preprečili bi neupravičeno bogatenje. Odprli bi nova delovna mesta in skrajno omejili možnost šušmarjenja. Zadeva pa se ne premakne z mrtve točke. Veliko prošelj leži v občinah. O tem vprašanju bomo spregovorili tudi na tematski konferenci ZK v Ljubljani. Pozabljamo, da so v obrti tudi velike izvozne možnosti, saj je vrsta izdelkov, denimo suha roba, ki jih v drugih državah ne izdelujejo, pri nas pa je tradicija v tem pogledu še zelo živa.«

Kaj lahko v tem smislu prispeva davčni sistem?

»Pri nas je davčna politika še vedno premalo izdelana. Nismo se še navadili, da bi občana, ki se začne ukvarjati z neko dejavnostjo, pustili pri miru leto ali dve. V tem času naj bi vpeljal obrt, potem pa naj bi začel plačevati obveznosti.«

Ali ne kaže tega urediti v vsej republiki?

»Ljubljana naj da primer. Nekje je treba začeti.«

Izvoz zahteva nove programe

Jože Smole je posebej opozoril, da je v Centru vsaka gospodarska organizacija pod utripom izvozne usmeritve. Zaradi tega in pa pod vplivom splošnih nalog bo treba napraviti določene preusmeritve. Izvozna usmeritev je že pripeljala do novih programov v delovnih organizacijah. Tako se je na primer začela z novim programom uveljavljati kot izvoznik Kartonažna tovarna, ki je doslej delala samo za domači trg. Po drugi strani pa naša proizvodna sredstva še zdaleč niso izkoriščena. Doseči moramo, da bodo naše tovarne in draga oprema v njih izkoriščeni 100-odstotno. »Vsakdo lahko prispeva svoj delež na področju izvoza, pa čeprav ni neposredni izvoznik,« je poudaril Jože Smole.

Omejitve v občinski resoluciji

Osnutek občinske resolucije v Centru ne predvideva za prihodnje leto nobenih investicij. Ali je to v skladu z izvoznimi potrebami?

»V Ljubljani smo že dosegli minimalno točko investiranja in vsako nadaljnje zniževanje bi že lahko ogrozilo normalno delo. Ločiti moramo, kaj je zares nujno in kaj lahko še počaka. Omejevanje investicij je brez dvoma nujno, ne smemo pa dopustiti, da bi s tem zavrli normalen razvoj.«

Osnutek občinske resolucije predvideva realni padec sredstev za družbene dejavnosti v prihodnjem letu.

»Nujno bo krčenje programov, vendar ne linearno, ampak selektivno. Tako na primer ne kaže krčiti



Jože Smole, družbenopolitični delavec, novinar in politik, je zdaj predsednik mestne konference zveze komunistov v Ljubljani. Med številnimi zadolžitvami v preteklosti naj omenimo, da je sprva delal kot novinar, urednik zunanje politike pri listu Omladina, leta 1947 pa kot dopisnik Tanjuga v Atenah in Solunu. Od tod je odšel v New York za dopisnika v Združene narode. Vrnil se je v Beograd na visoko partijsko šolo, od tod pa spet nazaj v New York za dopisnika Tanjuga, Borbe in Radia Beograd. Leta 1953 je postal glavni urednik Borbe, leta 1962 pa glavni urednik ljubljanskega Dela. Leta 1966 je postal osebni sekretar predsednika Tita, nekaj kasneje pa je odšel za veleposlanika na Japonsko. Od leta 1975 je bil veleposlanik v Sovjetski zvezi. Zdaj je, kot rečeno, spet v Ljubljani, kamor se je kot Ljubljčan tudi sicer vedno rad vračal. Živi v naši občini, v krajevni skupnosti Gradišče.

raziskovalne dejavnosti, ki je bistvena za naš razvoj, skrajna previdnost je potrebna tudi na področju zdravstva. Prav tako ne sme biti prizadeto otroško varstvo. Prepričan sem, da so marsikje še zelo velike notranje rezerve, ki jih bo treba dodobra izkoristiti. Najbrž pa bomo morali razmisliti tudi o večji osebni udeležbi pri stroških za zdravstvene storitve, tako imenovani participaciji. Položaj je zaostren, ni pa brezizhoden,« je poudaril Smole.

Na vprašanje, kakšna je pri tem vloga samoupravnih interesnih skupnosti, je dejal, da bi vsekakor morali okrepiti vlogo delegatov in zmanjšati vlogo administrativnega aparata. Tega ni smo preveč, ampak ima tudi premočno vlogo pri odločanju. To povzroča pasivnost delegatov in zato imamo tudi vrsto nesklepčnih sej. Aparat v sish pa je prav zaradi vsega tega večkrat manj učinkovit kot državni aparat.

Komuniste zadolžiti za delo v krajevnih skupnostih

Podobno kot v sish je treba utrditi vlogo delegatskega sistema tudi na ravni krajevne samouprave. Tu mora biti zlasti dejavna zveza komunistov. »Pri tem pa ne mislim le na komuniste, ki so organizacijsko povezani v krajevnih skupnostih, ampak predvsem na tiste, ki so povezani v svoji delovni organizaciji. Običajno se ti komunisti ne čutijo dolžne, da bi delovali tudi v svoji krajevni skupnosti. To je šibka točka naše dejavnosti in o tem bomo spregovorili tudi na januarski seji naše konference. Osnovna organizacija ZK v delovni organizaciji bo morala zavezati komuniste, da tvorno delujejo tudi na ravni kra-

jevne skupnosti. Zdaj pa se dogaja, da gre mimo ZK vrsta življenjsko pomembnih vprašanj, kot so na primer varstvo okolja, medčloveški odnosi in podobno. ZK se ne more ukvarjati izključno z ekonomskimi vprašanji.«

Ljubljana naj zaživi kot veliko središče

Ali spada med ta vprašanja tudi izraba prostega časa?

»Prosti čas je posebno vprašanje, ki postaja s spremenjenim delovnim časom in z zmanjšanimi možnostmi za daljše izlete čedalje bolj aktualno. Odpirajo se nam velike možnosti, da Ljubljana spet zaživi kot veliko središče. To pa zahteva od vrste organizacij, zlasti s področja kulture, da se približajo delovnemu človeku in njegovim možnostim. Ljubljana je zdaj ob sobotah in nedeljah prazna, zaprta so gledališča in druge kulturne ustanove, zaprti so gostinski lokali, prireditve ni. Za gledališča je bila nekoč nedelja glavni delovni dan, saj so imela na ta dan kar po tri predstave; danes nimajo niti ene. Kulturo moramo prilagoditi prostemu času delovnega človeka.«

Občinska glasila so opravila veliko delo

Ob koncu pogovora smo Jožeta Smoleta vprašali, kaj meni o vlogi in pomenu informiranja v sedanjih zaostrenih razmerah.

»Brez vsestranske in objektivne informacije od ravni krajevne skupnosti do federacije delegatski sistem ne more delovati. Pomanjkljivo obveščanje je še vedno naša šibka točka.

Večkrat se sprašujemo, kdo je kriv za današnji položaj? Lahko trdimo, da je zelo velik del krivde na tistih, ki so prikrivali velike zadolžitve doma in v tujini. Če bi delovni ljudje in občani pravočasno vedeli za to zadolževanje in za posledice, ki jih prinaša, bi se brez dvoma znali pravočasno organizirati in preprečiti, da bi prišlo do stanja, kakršno imamo danes.«

Ali se je danes kaj premaknilo?

»Še vedno ne moremo biti zadovoljni. V nekaterih delovnih organizacijah se na primer še vedno dogaja, da dajejo delavcem informacije po žličkah. Poslovodne strukture odločajo o tem, kaj delavec sme in kaj ne sme izvedeti. Podobno je tudi v posameznih krajevnih skupnostih.«

Kakšna je pri tem vloga občinskih glasil?

»Občinska glasila so opravila veliko delo. Še bolj kot doslej naj bi objavljala vse podatke, ki zanimajo delovne ljudi in občane. Bistvena je informacija o aktualnih dogodkih, nujna pa je tudi širša in kritična izmenjava mnenj.

Normalno je, da prihaja čimveč pobud iz baze in tudi v tem pogledu lahko odigrajo občinska glasila pomembno vlogo. Predlagatelji raznih zadev za obravnavo v občinskih skupščinah naj ne bi bili samo občinski izvršni sveti; med predlagatelji naj se najdejo tudi občani, skratka baza. Delegatska vprašanja so samo ena od oblik povezave delegatske baze z občinskimi skupščinami. Doseči moramo, da bodo skupščine posvetile posebne točke razpravi o pobudah občanov,« je dejal Jože Smole.